

HISTORIA SADOWNEGO

→ **wieś Sadowne**

Sadowne – to miejscowość położona we wschodniej Polsce, w północno-wschodniej części województwa mazowieckiego, w powiecie węgrowskim.

Spis treści

- Rys historyczny,
- Historia kościoła w Sadownem,
- Historia Sadownego to także

Rys historyczny

Aby odszukać początek regionu sadowieńskiego i wsi istniejących na jego terenie, należy cofnąć się do wieku XV, a nawet wcześniej. Istnieje duże prawdopodobieństwo, że niektóre wsie tego regionu istniały już wtedy, gdy Władysław Łokietek bił się pod Płowcami z Krzyżakami (1331 r.).

Chociaż jeszcze zapiski w dokumentach dotyczące pobliskich wsi pochodzą z końcowych lat panowania Władysława Jagiełły (tj. z pierwszej połowy XV w.), to musiały istnieć jeszcze wcześniejsze notatki, gdyż pewne jest, że niektóre wioski istniały już w czasie walki Władysława Jagiełły z Krzyżakami pod Grunwaldem w 1410 r.

Rys historyczny

Jak cały obszar w widłach Bugu i Liwca, także region sadowieński był pokryty pasmem nieprzerwanym pierwotnych borów. Dogodne warunki do osadnictwa znajdowali nasi przodkowie przede wszystkim w pasie nadbrzeżnym, dlatego najstarsze wsie na naszym terenie to: Rażny i Morzyczyn. Z pasa nadbrzeżnego osadnicy przenikali w głąb puszczy tworząc szereg wsi. Najpierw w południowej części naszego terenu, w tym do powstania Sadownego.

Powstało ono w 1514 roku. Była to umowa z wójtem tej wsi podpisana na dwadzieścia lat, później najprawdopodobniej przedłużona.

Rys historyczny

W 1527 roku Sadowne liczyło 115 mieszkańców, w 1564 r. było już 225 mieszkańców, by po wybuchu epidemii morowego powietrza w 1583 roku, liczba osób zamieszkałych w Sadownem spadła do 80 osób. Nie była to jedyna epidemia, która nawiedziła Sadowne i okolice. Kolejne miały miejsce w latach 1657-1663, 1681-1685 oraz 1706-1709. Dopiero pod koniec XVIII w. zaludnienie regionu sadowieńskiego zaczęło wyraźnie wzrastać.

Proboszcz parafii Sadowne ks. Stefan Obłozza zapisał w swojej kronice parafialnej w oparciu o nieistniejące już dziś akta kościelne, że około 1680 roku kapituła sprowadzała na teren swoich dóbr nowych osadników do karczowania zarośli i lasów. Tak między innymi powstawało nowe osadnictwo. Z każdym rokiem powstawały nowe wsie i osady. Od 1758 r. pojawiła się w księdze chrztów Kuźnica, nazwana najpierw Kowalewskiem.

Rys historyczny

W 1797 r. po III rozbiore Polski region sadowieński dostał się pod panowanie Austrii, zaś tereny za Bugiem były pod panowaniem Prus. Stan ten utrzymał się do 1807 r. kiedy to cesarz francuski Napoleon prowadząc wojnę z Prusami i Rosją, dotarł na ziemie polskie. W 1809 r. rozpoczęła się wojna Napoleona i Księstwa Warszawskiego z Austrią. Po zwycięstwie region sadowieński został uwolniony spod jej panowania. Mieszkańcy regionu sadowieńskiego zaznali więc w bardzo krótkim czasie kilka kolejno zmieniających się rządów: od 1795 do 1809 r. rządów austriackich, od 1809 do 1812 r. rządów Księstwa Warszawskiego, w latach 1813 i 1814 tymczasowego zarządu pod nadzorem rosyjskim, wreszcie od 1815 r. - rządów Królestwa Polskiego.

Rys historyczny

Od roku 1821 region sadowieński należał do posiadłości Stanisława Zamojskiego, który w 1824 r. odstąpił swe dobra synowi Andrzejowi Zamojskiemu. Nowy właściciel chciał zasłynąć z postępowych sposobów gospodarowania, dlatego w tym celu ściągał Niemców kolonistów, którzy karczowali i osuszali niezagospodarowane jeszcze lasy i mokradła w północnej części regionu sadowieńskiego.

Już od roku 1829 Niemcy zaczęli licznie przybywać i zagospodarowywać się na stałe, tworząc nowe wsie i osady. W tych latach została sporządzona przez kartografów dla potrzeb Kwatermistrzostwa Sztabu Generalnego Wojsk Polskich mapa, która dokładnie i wiernie przedstawia zagospodarowane obszary.

Rys historyczny

Koloniści niemieccy byli wyznania ewangelickiego. Początkowo należeli do parafii ewangelickiej w Węgrowie, później jednak doszło do antagonizmów między nimi, a tamtejszym zarządem gminy wyznaniowej. Zbudowali wówczas w Płatkownicy własny kościół (była to Kircha Ewangelicka). Utrzymywali oni też domy modlitwy połączone z izbami szkolnymi.

Prawdopodobnie tak właśnie mógł wyglądać kościół ewangelicki w Płatkownicy.

Cmentarz niemiecki Płatkownicy

Nagrobki na cmentarzu niemieckich kolonistów w Płatkownicy

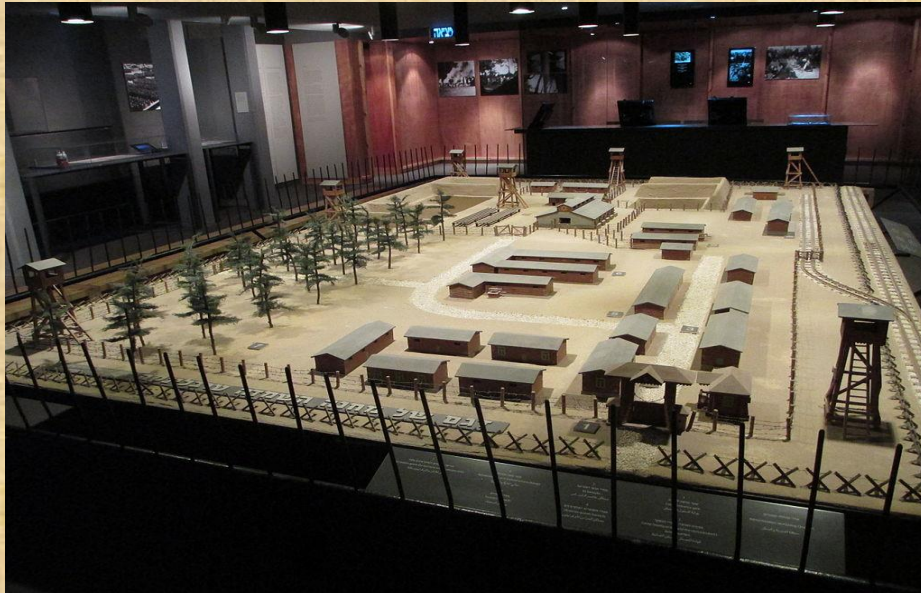
Jeden z nielicznych nagrobków z zachowanymi napisami.

Rys historyczny

W XIX w. na terenie Sadownego coraz liczniej pojawiali się Żydzi. Już w 1810 r. po wizytacji Kościoła w Sadownem przez biskupa Skarszewskiego, podano, że w parafii mieszkało 74 Żydów. W 1823 r. było 18 rodzin żydowskich. Po 1864, kiedy władze carskie wydały zakaz pobytu Żydów na gruntach chłopskich, przenieśli się oni do Sadownego. Trudnili się handlem i rzemiosłem. Ludność niemiecka opuściła region sadowieński w czasie ostatniej wojny światowej, przesiedlona przez władze hitlerowskie w grudniu 1939 r., a Żydzi zostali całkowicie zgładzeni w pobliskiej Treblince.

Obóz zagłady w Treblince

Rys historyczny

W 1864 r. rząd cesarski uwłaszcza wszystkich włościan. Wszyscy, którzy używali ziemię za tak zwaną pańszczyzną, teraz otrzymali te ziemie na własność, bez obowiązku komukolwiek i czymkolwiek spłacać. Włościanie w Płatkownicy i w Sadownem wystawili pomnik wdzięczności za uwłaszczenie z takimi tablicami metalowymi:

"Na pamiątkę uwłaszczenia włościan dnia 14 lutego/2 marca 1864 r. włościanie gminy Płatkownica Bogu na chwałę Monarsze Aleksandrowi II na szczerą pamiątkę ten pomnik wynieśli dnia 19 lutego/2 marca 1867 r."

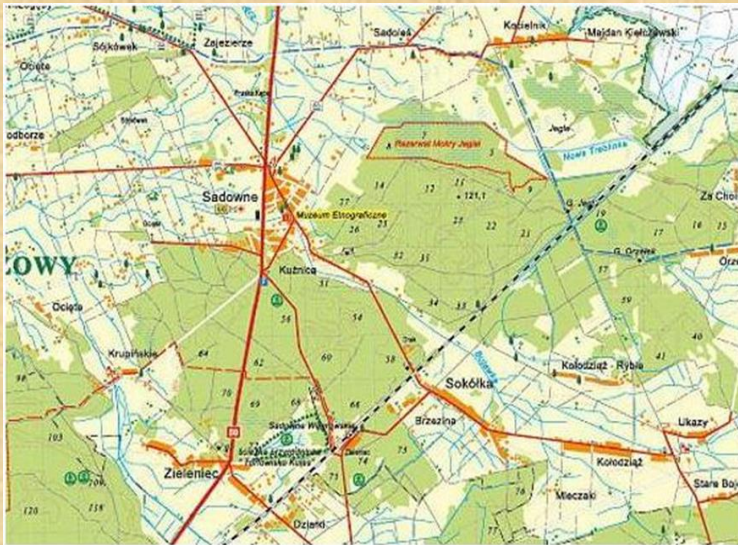
Później pod koniec I wojny światowej tablice pousuwano i pomnik przerobiono: w Sadownem na pomnik Kościuszki z napisem: "Tadeuszowi Kościuszce w setną rocznicę 1817 - 1917 Rodacy". Pomnik ten stoi na dawnym miejscu.

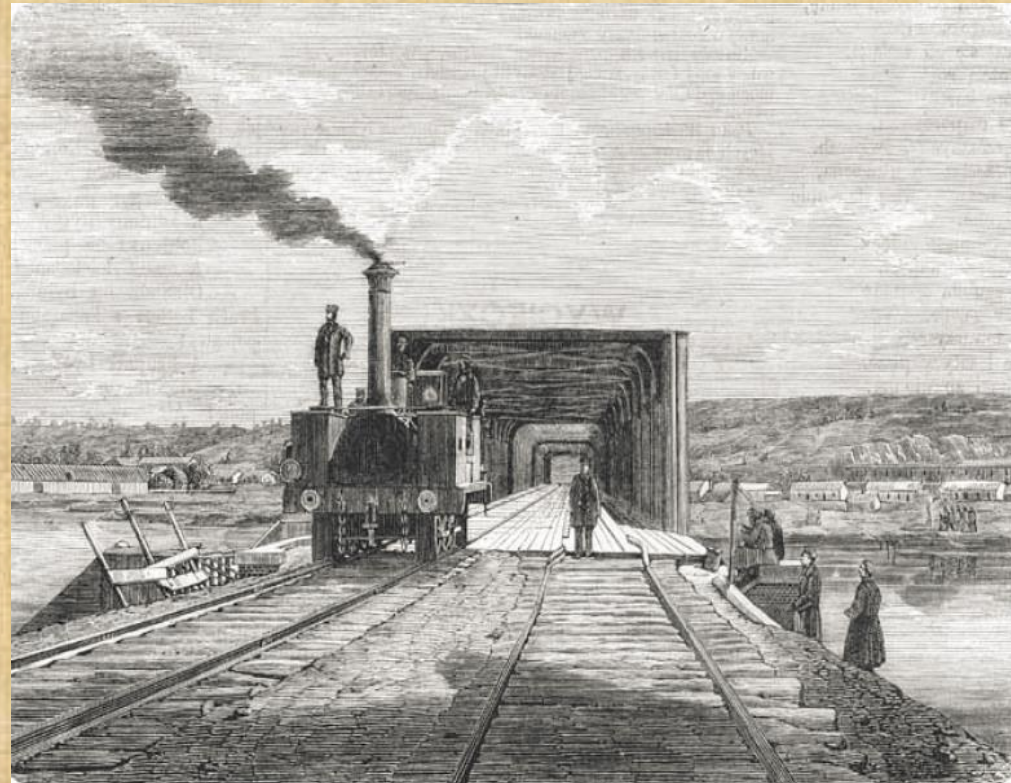
Rys historyczny

W XIX w. miały również miejsce dwa ważne dla Sadownego wydarzenia gospodarcze, mianowicie: w 1891 r. budowa linii kolejowej Warszawa-Petersburg oraz szosy Ostrów Mazowiecka - Mińsk Mazowiecki. Linia kolejowa, szosa łącząca wiele osad i wsi oraz wprowadzenie samorządu i podziału na gminy

w znacznej mierze przyczyniło się do rozwoju gospodarczego i kulturalnego regionu.

Most nad Niemnem

Rys historyczny

Wybuch wojny w 1914 r. spowodował w rejonie sadowieńskim wiele zniszczeń. Podpalone zostały i częściowo zniszczone niektóre wsie, uległ zniszczeniu tor kolejowy, spalono budynek stacyjny, podpalone zostały mosty, znajdujące się na szosie między Sadownem a Brokiem. Okupacja niemiecka zaznaczyła się głównie wyzyskiem gospodarczym. Wieś została obciążona obowiązkiem dostarczania zboża, kartofli, zwierząt rzeźnych i koni. Ten stan rzeczy trwał aż do wyzwolenia. Najważniejszym zadaniem gospodarczym po odzyskaniu niepodległości była likwidacja reszty zniszczeń wojennych oraz odbudowa gospodarki rolnej.

Po przezwyciężeniu pierwszych trudności gospodarka zaczęła się rozwijać pomyślnie do 1929 r. kiedy to właśnie ogólny kryzys gospodarczy kraju zaciążył również na życiu regionu sadowieńskiego. Wieś dźwigała się z niego aż do 1939 r.

Rys historyczny

We wrześniu 1939 r. nadszedł czas próby, w której społeczeństwo sadowieńskie miało wykazać swój charakter i postawę patriotyczną. Egzamin ten środowisko nasze zdało całkowicie. Już w pierwszych dniach wojny, nazajutrz po wkroczeniu wojsk niemieckich na teren gminy, padły strzały do bezbronnych i niewinnych ludzi: kilkadziesiąt osób zginęło tylko dlatego, że byli Polakami. Po masakrze w Grabinach, 9 września 1939 r. nastąpiły dalsze akty terroru. Ofiarami ich była młodzież i starsi, kobiety i mężczyźni - za pomoc żołnierzom radzieckim, zbiegłym z obozu jeńców wojennych w Ostrówku, za udział w oporze i konspiracji, za pomoc ukrywającym się Żydom, za udział w partyzantce, itp. W marcu 1943 r. po przeprowadzeniu obławy w północnej części gromady i sprowadzeniu do szkoły w Grabinach wybranych mieszkańców paru wsi, hitlerowcy zamordowali 10 uprzednio skatowanych osób końca maja 1944 r. tajna ekspedycja niemiecka zjechała do Wilczogąb.

Rys historyczny

Za podjęcie zrzutu broni na polach wsi grupa podejrzanych akowców została zmasakrowana w miejscowej remizie strażackiej i wywieziona do obozów. Niektórzy spośród nich zmarli już w drodze. Sporządzone przez wójta gminy w lutym 1946 r. zestawienie podaje, że w wyniku działań wojennych na naszym terenie życie utraciło 216 osób. Z tej liczby 85 osób zginęło podczas działań wojennych, 109 - zostało zamordowanych, pozostała część zginęła w obozach koncentracyjnych, w więzieniach, z powodów ran i chorób, czy też została wywieziona w nieznanym kierunku.

Poza tym 43 osoby doznały ciężkich uszkodzeń ciała. Na przymusowe roboty do Rzeszy wywieziono 465 osób – liczba najwyższa w powiecie węgrowskim. Dane powyższe nie obejmują kilkuset Żydów sadowieńskich. Wszyscy oni zostali zamordowani po uprzednim przesiedlenia do getta w Stoczku. Ponadto w regionie sadowieńskim hitlerowcy dokonali licznych morderstw Żydów, którym udało się zbiec z transportów kolejowych do Treblińki.

Pomnik upamiętniający Żydów i Polaków zamordowanych przez hitlerowców w 1943 r.

Rys historyczny

Spółeczeństwo gminy Sadowne ucierpiało poważnie także pod względem ekonomicznym. Trudne są do wycenienia straty spowodowane kontyngentami i darmową pracą na rzecz okupanta. Ponad to wojska radzieckie i niemieckie dokonywały rabunków wszelkiego rodzaju mienia, przede wszystkim dobytku żywego, koni, bydła, nierogacizny, drobiu, itp. W celu wzajemnego utrudniania sobie pościgów i działań wojennych, wrogie sobie wojska niszczyły linie komunikacyjne, rujnowali i palili mosty, wysadzali tory kolejowe na całej ich długości. Zniszczono wszystkie budynki i urządzenia na stacji Sadowne, wypalono wreszcie wiele wsi. Ofiarą niemieckich i radzieckich podpalaczy padły: Kołodział, Zieleniec, Sadowne, Rażny i Wilczogęby. Ogółem spłonęły lub zostały zrujnowane na terenie gminy Sadowne 322 zagrody. Terroryzowany i rujnowany ekonomicznie region sadowieński wyzwolony został w sierpniu 1944 r. Czekał go długi i mozolny okres odbudowy.

Historia Kościoła w Sadownem

**Nierozerwalnie z historią Sadownego jest
związana historia naszego kościoła.**

Historia Kościoła w Sadownem

Sadowne - wieś kościelna położona nad Bugiem od strony południowej, na terenie Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego. Założona została na "surowym korzeniu" na początku XVI wieku. W tych czasach niziny nadbużańskie były pokryte obficie lasami, zaroślami i obalonymi drzewami, które tworzyły tamy hamujące swobodny odpływ wód, co powodowało tworzenie się bagien trudnych do przebycia.

Historia Kościoła w Sadownem

Mieszkańcy budowali skromne swoje zagrody głównie na wyższych miejscach. Były to piaszczyste wydmy, pokryte lasami, które karczowali przygotowując je do zagospodarowania. Do roku 1524 mieszkańcy Sadownego należeli do kościoła w Broku. Aby uczestniczyć w uroczystościach kościelnych i innych posługach duchowych, musieli przeprować się przez rzekę Bug w Morzyczynie. Wtedy była to jedyna przeprawa przez rzekę. Przebycie jej powodowało ogromne trudności dla wiernych. Przeprowadzenie się przez rzekę było czasami niemożliwe w okresie powodzi, które wtedy często występowały. Wśród wiernych w tym czasie narodziła się myśl zbudowania kościoła po lewej stronie Bugu.

Historia Kościoła w Sadownem

Jako pierwszy wykazał potrzebę budowy kościoła ks. M. Żukowski, który z tym wnioskiem zwrócił się do Kapituły Płockiej. Biskup płocki z Pułtuska - Leszczyński zgodził się na budowę kościoła w Sadownem. Urzędowe erygowanie kościoła i parafii w Sadownem nastąpiło 13 września 1524 r. w Płocku. Za miejsce do budowy pierwszego kościoła obrano pagórek w Sadownem, w środku dóbr raźnieńskich.

Było to miejsce bezpieczne. Woda tu nigdy nie dochodziła i mieszkańcy w czasie powodzi mogli się tu bezpiecznie "usadowić". Stąd pochodzi nazwa Sadowne. Budowę pierwszego drewnianego kościoła rozpoczęto w 1524 r., a w maju 1525 r. odbyło się poświęcenie zbudowanej świątyni. Budowę kościoła Kapituła zleciła ks. Stanisławowi Bonieckiemu, który po ks. Żukowskim objął zarząd dóbr raźnieńskich. Mieszkał on w Mrozowej Woli. Pierwszym proboszczem w Sadownem został ks. Jan Drogoszewski.

Historia Kościoła w Sadownem

Po 223 latach w 1747 r. rozpoczęto budowę drugiego drewnianego kościoła, który ukończono i wyświęcono w 1748 r. Nowy kościół stanął na miejscu starego i miał następujące wymiary: 32 łokcie długości i 18 łokci szerokości. Świątynię wykonano z drzewa sosnowego z dwoma wieżami, dach pokryto gontami. Kościół zbudował ks. kan. Antoni Kazimierz Ostrowski - zarządzający dobrami Rażny. Stary kościół rozebrano, a z drzewa pobudowano plebanię, która przetrwała do 1827 r.

Obok plebanii stał budynek szpitalny oraz dzwonnica z dwoma dzwonami. Na terenie kościelnym znajdowały się także budynki gospodarcze. Do zadań Kościoła należała wtedy jeszcze dbałość i miejsce pochówku. Początkowo chowano zmarłych na cmentarzu przy kościele. Nowy cmentarz parafialny założono w 1843 r. Usytuowano na północ od kościoła przy drodze z Sadownego do Sadolesia, w odległości kilkuset metrów od świątyni.

Stara plebania w Sadownem

Historia Kościoła w Sadownem

W roku 1898 robione były już starania, aby pobudować nowy, trzeci kościół. Została wykonana dokumentacja przez powiatowego inżyniera Kazimierza Zajączkowskiego, która następnie została zweryfikowana przez architekta Zygmunta Zdańskiego. Pod jego nadzorem przystąpiono do budowy kościoła.

14 czerwca 1906 r. rozpoczęto budowę fundamentów na miejscu starego kościoła, który rozebrano. Następnie zbudowano kaplicę, gdzie tymczasowo odprawiane były nabożeństwa. 5 maja 1906 r. do Sadownego przybył ks. Stefan Obłóza, który został mianowany proboszczem. Jako nowy proboszcz, od samego początku z dużym zaangażowaniem przystąpił do budowy murowanego kościoła w stylu gotyckim. Jego budowa została zakończona wyświęceniem 26 września 1909 r. Nowa świątynia miała 50 m długości, 18 m szerokości i 18,66 m wysokości. Wierzchołki obu wież znajdują się na wysokości 65 metrów. Wielki ołtarz do nowego kościoła został wykonany przez artystę Józefa Barbeyusza w Zakładach Artystyczno-Kościelnych w Warszawie i ustawiony w nawie głównej w 1909 r.

Historia Kościoła w Sadownem

W latach 1931-32 zbudowano parkan otaczający cmentarz. W tych też latach zakupiono dodatkową ziemię na jego powiększenie. W 1936 r. z okazji 25-lecia kapłaństwa proboszcza ks. Józefa Makarewicza wierni zakupili do ołtarza głównego obraz przedstawiający Chrztost Chrystusa, malowany na płótnie, w stylu barokowym.

Historia Kościoła w Sadownem

W 1939 r., w czasie wojny majątek kościelny uległ zniszczeniu. Uszkodzony został dach na kościele, wybitych zostało kilkaset szyb. Spalony został wikariat i budynki gospodarcze. Straty były usuwane przez wiele lat. Już w 1942 r. zbudowano nowy wikariat. W tym celu zakupiono budynek drewniany w Płatkownicy, który przewieziono do Sadownego. W 1945 r. zbudowano stodołę i oborę plebańską. Po śmierci ks. Józefa Makarewicza obowiązki proboszcza w parafii Sadowne objął od kwietnia 1952 r. ks. Piotr Aleksandrowicz, który swoją działalność duszpasterską i gospodarczą prowadził przez 27 lat. Podczas jego wieloletniej pracy do kościoła zakupiono duży dzwon o wadze 550 kg, który zawieszono na wieży.

Historia Kościoła w Sadownem

Wielkim osiągnięciem było założenie oświetlenia elektrycznego w 1954 r.

Światło wytwarzał zakupiony agregat umieszczony w budyneczku przy parkanie kościelnym. Umożliwiło to założenie żyrandoli, kinkietów i świeczników na bocznych ścianach. Zainstalowano światło na głównym ołtarzu oraz założono głośniki. To zmieniło znacznie wystrój świątyni.

Zadbano również o otoczenie. W 1955 r. urządzono skwerek przed kościołem, gdzie posadzono ozdobne drzewka i krzewy oraz ogrodzono go płotem żerdziowym. W tym roku również przeprowadzono remont wież. Zdjęto dachówkę, wieże pokryto blachą i pomalowano minią. Prace remontowe wykonywane były przy pomocy zbudowanych rusztowań.

Edward Sówka - nauczyciel z Sadownego, wymalował obraz Matki Bożej Częstochowskiej Królowej Polski, który oprawiono w złoczone ramy i zawieszono w kościele.

Historia Kościoła w Sadownem

A. Deoniziak wykonał stylowe gotyckie ławki. W 1958 r. kościół i plebanię podłączono do ogólnej sieci elektrycznej. W 1959 r. F. Maksymiuk wykonał w stylu gotyckim boczny ołtarz św. Kazimierza. Ten sam artysta wykonał w tym samym stylu ambonę oraz dwa konfesjonały. Pod koniec 1977 r. została zbudowana nowa murowana plebania.

W tym czasie nastąpiły zmiany w zarządzaniu kościołem. Na prośbę ks. Piotra Aleksandrowicza - ówczesnego proboszcza - Ksiądz Biskup powołał ks. Mariana Zbiecia na stanowisko nowego proboszcza w Sadownem, z dniem 1 sierpnia 1979 r. Już we wrześniu zakupił 1 ha 25 arów gruntu na powiększenie cmentarza, który został ogrodzony murowanym parkanem

Ksiądz Kanonik Marian Zbiedz

Historia Kościoła w Sadownem

W 1985 r. wierni parafii Sadowne ufundowali dwa dzwony: jeden o wadze 450 kg nosi nazwę "Maryja", drugi o wadze 250 kg - "Kazimierz". Dzwony zawieszono w dzwonnicy o konstrukcji żelaznej przy parkanie kościelnym. Przy udziale wiernych i samorządu gminnego w Sadownem zbudowano drogę asfaltową obok kościoła do cmentarza oraz doprowadzono do kościoła nową linię elektryczną. Drugi raz pomalowano farbą okrętową dach na kościele. Zagospodarowano otoczenie kościoła, budując chodniki. Skwerek ogrodzono siatką. Ogrodzenie to ma chronić krzewy przed zniszczeniem.

Historia Kościoła w Sadownem

W 1985 r. wierni parafii Sadowne ufundowali dwa dzwony: jeden o wadze 450 kg nosi nazwę "Maryja", drugi o wadze 250 kg - "Kazimierz". Dzwony zawieszono w dzwonnicy o konstrukcji żelaznej przy parkanie kościelnym. Przy udziale wiernych i samorządu gminnego w Sadownem zbudowano drogę asfaltową obok kościoła do cmentarza oraz doprowadzono do kościoła nową linię elektryczną. Drugi raz pomalowano farbą okrętową dach na kościele. Zagospodarowano otoczenie kościoła, budując chodniki. Skwerek ogrodzono siatką. Ogrodzenie to ma chronić krzewy przed zniszczeniem.

Cmentarz w Sadownem

Grobowiec żołnierzy poległych w czasie II wojny światowej

Historia Sadownego to także

- Zespół Sadownianki,
- Koło łowiweckie „Kszyk”,
- Szkoła Podstawowa w Sadownem,
- Gimnazjum w Sadownem,
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych,
- Klub sportowy „Wicher,”
- Otoczenie Sadownego,
- Znani mieszkańcy,
- Muzeum Ziemi Sadowieńskiej.

Zespół Sadowianki

Koło Gospodyń Wiejskich w Sadownem, formalnie istnieje od 1971 roku.

Wówczas to Przewodniczącą Zarządu Koła została wybrana P. Janina Kądziela, a członkiniami zarządu były P. Halina Starzyńska, P. Irena Skwarek, P. Emilia Dąbrowska i P. Janina Gołębiowska. Koło Gospodyń w ówczesnym czasie zajmowało się różnorodną problematyką. W 1973 roku z inicjatywy P. Janiny Kądzielowej powstał zespół artystyczny.

Na zdjęciach współczesne Sadowianki, które śpiewają na wszystkich uroczystościach w Sadownem.

Koło łowieckie „Kszyk”

Pod koniec 1946 roku grono zapaleńców spod znaku św. Huberta postanowiło zorganizować koło łowieckie zrzeszające myśliwych, pracowników Banku Rolnego. Członkami założycielami Koła byli m.in. kol.: St. Hołowiński, St. Riedel, L. Siedlanowski, inż. L. Plebański, inż. R. Wyszyński, W. Rościszewski, inż. E. Boroń, inż. R. Szeffer, oraz M. Wyka, Krassowski i inż. Buzycki.

W 1954 roku Koło Pracowników Banku Rolnego przemianowano na Koło Łowieckie Nr 14 w Warszawie, a w 1960 roku na podstawie uchwały walnego zebrania członków Koła przyjęto nazwę Koło Łowieckie "Kszyk" w Warszawie.

W chwili obecnej Koło zrzesza 25, a jego pracą kieruje zarząd, w skład którego wchodzi:

Przewodniczący: Krzysztof Kądziela
Łowczy Bogdan Konieczny
Skarbnik Jerzy Kisiel
Sekretarz Iwona Konieczna

Szkoła Podstawowa w Sadownem

Szkoła Podstawowa im. Czesława Wycecha w Sadownem. Pokazuję ją tylko na zdjęciach - cała historia szkoły jest przedstawiona na stronie internetowej, do której odsyłam:

<http://spsadowne.pl/historia-szkoly/>

Gimnazjum w Sadownem

Publiczne Gimnazjum w Sadownem rozpoczęło swą działalność- jak tysiące tego typu szkół w Polsce - 01 września 1999 r. Tworzyły je cztery klasy pierwsze- uczniowie urodzeni w roku 1986.

Dyrektorem tej placówki oświatowej została pani Małgorzata Zyśk.

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych

W Sadownem znajduje się Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych (w skład Zespołu Szkół wchodzi: Liceum Ogólnokształcące im. Władysława Orkana, Zasadnicza Szkoła Zawodowa, Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące oraz Szkoła Policealna dla dorosłych), Szkoła Podstawowa im. Czesława Wycecha.

Klub sportowy „Wicher”

W Sadownem działa Klub Sportowy „Wicher”. Został utworzony 22 lutego 2009 r. lecz tradycjami i nazwą nawiązuje do powstałego w 1956 r. w Sadownem KS „Wicher”. W 1956 pierwszym Prezesem Klubu był Mieczysław Chmielewski – nauczyciel sadowieńskiego liceum. Obecnie w Klubie działają dwie sekcje: piłki nożnej i siatkowej. Prezesem Klubu jest Sebastian Kowalczyk.

W okresie letnim w Sadownem funkcjonuje odkryty basen, zlokalizowany jest przy ulicy Słonecznej za Ośrodkiem Zdrowia.

Otoczenie Sadownego

Rozlewisko rzeki Bug

Kapliczka Świętego Jana Nepomucena

Znani mieszkańcy

Znani mieszkańcy, osoby związane z Sadownem

- [Jan Decyk](#) – urodzony w Sadownem polski ksiądz katolicki; liturgista, profesor doktor habilitowany w zakresie nauk teologicznych; kierownik Katedry Historii Liturgii UKSW
- [Edward Szabelski](#) – duchowny katolicki, kapelan, kapitan Wojska Polskiego, uczestnik kampanii wrześniowej. Zginął w KL Dachau
- [Bolesław Szabelski](#) – kompozytor, organista, profesor, pedagog Państwowej Wyższej Szkoły Muzycznej w Katowicach
- [Czesław Wycech](#) – działacz ruchu ludowego, nauczyciel, historyk, marszałek Sejmu PRL, minister oświaty. Szkoła Podstawowa w Sadownem jest jego imienia.

Rodzinny dom Bolesława Szabelskiego w Sadownem

Muzeum Ziemi Sadowieńskiej

Muzeum powstało w 1978 dzięki społecznikowskiej pasji grupki zapaleńców, której przewodził ówczesny dyrektor szkoły nieżyjący już Bogusław Kić. W swojej historii Muzeum Ziemi Sadowieńskiej przechodziło różne etapy. Były chwile kiedy gromadziły się nad jego dalszą działalnością czarne chmury. Ogromny dorobek wielu ludzi mógł pójść na marne. Muzeum nie miało prawnego właściciela. 18 maja 1999 r. Samorząd Gminy podjął uchwałę o przejęciu muzeum. Placówka otrzymała prawnego właściciela i stała się muzeum samorządowym.

Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Sadowieńskiej

Pomysł utworzenia Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Sadowieńskiej (TPZS) pojawił się około 1984r. Głównym promotorem powstania Towarzystwa był zasłużony dla regionu sadowieńskiego wieloletni dyr. Szkoły Podstawowej w Sadownem mgr Bogusław Kić. W 1985r. następuje zawiązanie z jego inicjatywy Komitetu Założycielskiego Towarzystwa, w skład którego weszli: B. Kić, M. Dębowski, K. Decyk, M. Giers, J. Gołębiowska, S. Jechna, S. Klimek, K. Kądziela, F. Krupa, A. Krupa, M. Olton, J. Rogala, W. Rogala, M. Sówka, H. Zyśk. 21 kwietnia 1986 r. Towarzystwo zostało wpisane do rejestru stowarzyszeń uzyskując z tą chwilą osobowość prawną. W roku 1989 Koło Łowieckie "Kszyk" zgłasza akces wstąpienia do TPZS jako członek zbiorowy.

Celem Towarzystwa jest:

- wydobywanie z przeszłości wszystkich zjawisk kulturowych środowiska sadowieńskiego, uwypuklanie nieprzemijających ich wartości oraz inspirowanie nowej działalności kulturowej,
- organizowanie i inspirowanie badań naukowych w zakresie problematyki związanej z historią Ziemi Sadowieńskiej jak też problematyki społeczno-kulturalnej oraz szerzenia o nich wiedzy,
- propagowanie ochrony środowiska naturalnego.

Materiał przygotowany przez Dorotę Sępkę, zamieszkałą

Kontakt telefoniczny: [REDACTED] mail: [REDACTED]

Sadowne, 3 lipca 2014 r.